

Dünya Maden Haberleri

ARSIULUSAL :

Beynelmillel Kömür Müzakereleri

28. 4. 1938 tarihinde kömür ihracatı ile alakadar memleketlerin mümessilleri beynelmillel kömür anlaşmasını müzakere etmek üzere Paris'de toplanmıştır.

İngiliz maden amelesinin 1926 senesindeki meşhur grevinden bir sene evvel kömür müstahsilleri arasında fiyatları kıran dünya piyasasındaki rekabet mücadelelerinin zararlı olduğu kanaati meydana çıkmıştı. Maden amelesi Reisi Hodges ile endüstri sahiplerinin mümessili Mond ve Lord Melchett piyasadaki fiyat mücadelesine işaret ederek hiç olmazsa Almanya kömür müstahsilleri ile bir anlaşma yaparak kömür ihracatı yapmak lâzım geldiğini ileri sürmüşler, fakat 13 sene evvel İngiliz maden sahipleri arasında yeknasak bir teşkilâtın mevcut olması bu anlaşmaya mâni olmuştu. Yalnız 1927 senesindeki büyük amele grevinden sonra İngiliz kömür müstahsilleri bir kartel tesisine muvaffak olmuşlardı. Maamafih İngilizler arasında tam ve sıkı bir anlaşma vücuda gelmediğinden bu kartelin faaliyeti yalnız mevzii mıntakalara inhisar etmişti. Nihayet hükümetin bu işe karışması neticesinde 1930 tarihli kömür kanunu ile bir merkezî kömür şûrası vücuda getirildi. Şûra, ilk defa olarak 1931 Eylülünde başlıca Avrupa kömür müstahsillerini toplayarak beynelmillel kömür piyasasındaki rekabet meselesini halletmek yollarını müzakere etti, fakat bu konuşmalar müspet bir neticeye bağlanamadı, çünkü o sıralarda yapılan İngiliz lirasının devalüasyonu

ve ihracatın birden artması, İngiliz kömür müstahsillerinin cesaret ve istikbale aid ümidlerini arttırmıştı. Fakat bu ümidler uzun sürmedi.

Müteakip senelerde İngiliz kömür şûrası muhtelif memleketlerle ihracata, ait anlaşmalar imzalamıştı. Bu memleketler arasında da Almanya, İskandinavya devletleri de vardı. 1934 senesinden itibaren Polonya da dahil oldu. Fakat bu münferid anlaşmalar beynelmillel kömür piyasasında umumî bir tesir yapmadılar.

Son senelerde beynelmillel piyasada kömüre olan talebin artması ve fiyatların yükselmesi muvakkaten beynelmillel anlaşma fikrini ikinci plâna bırakmıştı. Maamafih alakadarlarca asıl maksat hiç bir zaman unutulmamıştı.

Avrupa mahrukat piyasasının bir branşı olan kok ticaretinde 1937 senesinin haziranında başlanan müteaddit memleketler arasındaki müzakereler beynelmillel kok kartelinin tesisi ile neticelenmişti. Daha o zaman bu kartelin teşkili ümid edilmekte olan beynelmillel kömür anlaşmasının bir pioneri olacağına işaret edilmişti. Rur ve Ren kömür müstahsilleri kok anlaşmasını ilerdeki beynelmillel kömür ihracatına ait anlaşmaya doğru mühim ve çok ümidli bir adım olarak karşılamışlardı. Beynelmillel kok karteli geçen bir sene zarfındaki müspet faaliyetile maksada uygun olduğunu teyid etmişti.

Kok anlaşmasının pratik kıymeti beynelmillel kömür anlaşması fikrinin takviyesi için büyük bir hizmet göstermiştir. Avrupa'nın muhtelif köşelerinden kömür anlaş-

masına ait istekler daha sarıh bir şekil almaya başlamıştır. Hamburg'da bulunan İngiliz kömürü idhalât birliğinin son beyanâtı da kömür anlaşmasının kıymet ve lüzumuna işaret etmektedir.

Son 3-4 ay zarfında demir ve çelik endüstrisinde göze çarpan sükûnet ve istokların çoğalması neticesi bazı izabehanelerin kapatılması beynelmilel piyasada kömür ticaretine darbe indirmiştir. Hattâ bu yüzden birçok memleketler kömür idhalât kontenjanlarını azaltmaya mecbur oldular. Bu hâl dünya piyasasında kömür müstahsilleri arasında rekabeti arttırdığı gibi kömür istihsalâtının tahdidine de sebebiyet vermektedir.

Avrupanın başlıca müstahsil ve ihracatçı memleketleri İngiltere, Almanya, Fransa, Hollanda, Polonya ve Çekoslovakya'dır. Beynelmilel piyasada kömür talebelerini tatmin işinde bu memleketler arasında son senelerde nisbet itibarile şayanı dikkat değişiklikler olmuştur. Bundan dolayı Kömür anlaşması tesisine matuf müzakerelerde muhtelif memleketlerin ihracat hissesi meselesi en mühim bir yer tutacaktır. Fiat meselesi ise ikinci derecede olduğundan daha kolaylıkla tesbit edilebilecektir.

Beynelmilel Çelik Karteli

Beynelmilel Çelik Karteli idare Heyeti, umumî vaziyeti ve muhtelif hususâtı müzakere etmek üzere, 23 ile 28 mayıs arasında Romada bir içtima akdetmiş ve bu meydana "The American Export Association,, ile olan münasebat, Amerikan müstahsillerine tevzi edilecek kontenjanlar ile 30 Haziranda hitama erecek olan Kartel ve ihracat kontuarlarının teddi keyfiyetlerini müzakere etmiştir.

Beynelmilel Ray Karteli ile demir ve çelik işleriyle alâkadar diğer teşekküllerin içtimaları da aynı tarihte olmuştur.

Galvanizsiz ve galvanizli saçların kontuarları idare Heyeti, Paristeki içtimasında, hâlen carî fiatların, tadilat yapılmaksızın aynen muhafazasına karar vermiştir.

Beynelmilel izabe ve dökme kongresi

8 Eylül 1938 tarihinde Varşovada Reiscumhurun himayesinde Beynelmilel İzabe ve Dökme Kongresi açılacak ve 15 Eylül'e kadar devam edecektir. Müzakere edilecek başlıca mevzu "Dökme teknisiyenleri ile konstrüktörlerin mesaf birliği ve dökme işinin inkişafı,, olacaktır. Kongrenin teşkilât heyeti Varşova ve Lemberg Yüksek Mühendis Mektebi ve Krakın Maden Akademisi profesörlerinden müteşekkildir.

Beynelmilel Boru Karteli

1. 5. 1938 tarihinden itibaren Avrupanın başlıca Çelik ve Kurşun boru müstahsillerinden müteşekkil beynelmilel boru karteli faaliyete başlamıştır. Kartelin başlıca vazifesi boru ihracatını tanzim ve kontrolden ibarettir.

Kartel dahilî boru istihsalî ve satış meselesine karışmıyacaktır. Beynelmilel boru karteline İngiltere, Fransa, Almanya ve Çekoslovakya gibi endüstri memleketleri dahildir.

Beynelmilel hurda demir karteli

Arsiulusal hurda demir karteli 5 nisanda Paris'de iki gün süren bir toplantı yapmıştır.

Toplantıda, Hollanda, Belçika, Fransa, iskanavya ve Akdeniz sahillerindeki memleketlerden satın alınmış olan hurda demir miktarı tesbit ve mntakalara ayrı ayrı gruplar tahsis edilmiştir.

Kartel azalarının beyanatına göre, hali hazır hurda demir mevcudu ihtiyaç nisbetinde olup yeniden iştiraya taraftar görünmedikleri gibi fiatların da düşeceği kanaatini beslemektedirler.

Beynelmilel Kok Karteli

Beynelmilel kok karteli Nisan - Haziran 1938 ayları zarfında vakı ihracatta kok'un beher tonuna satış fiatı olarak asgarî 28 şil.

tesbit etmiştir. Fakat Temmuz başlangıcından itibaren fiatlar yine 29 şiline çıkarılacaktır.

AFRİKA :

Altın istihşalâtında yeni rekor

Cenubî Afrika ittihadı dünya altın istihşalâtının üçte birini teşkil etmektedir. Bu istihşalât bilhassa merkez Bankalarının altın ihtiyatını teminde büyük ehemmiyeti haizdir.

1938 senesi ilk üç ay zarfında Cenubî Afrika madenlerinin umum altın istihşalâtı 2.930.000 onzu bularak geçen senelere nazaran bir rekor kazanmıştır. 1937 senesinin ilk 3 ayında bu miktar 2.890.000 onz idi.

Son 4 sene zarfında Cenubî Afrikanın altın istihşalâtı aşağıda gösterilmiştir.

(Milyon onz olarak)			
1934	1935	1936	1937
10,48	10,77	11,34	11,74

Şarkî Afrikada maden zenginliği

Habeşistanda Asch-Ondonok havalisinde maden arama için, Romada "S. M. I. T." (Societa Mineraria Italo - Tedesca) namı altında bir grup teşekkül etmiştir. İlk yapılan araştırmada altın ihtiva eden kayalıklara tesadüf edilmiştir.

CENUBÎ AFRİKA :

Bakır

Cenubî Afrika İttihadınca çıkarılmakta olan bakır, cins ve nevi itibariyle fevkalâdedir. Transvaal bakır, arsenik, bismüt, anti-muan ve kurşundan âridir.

Transvaal bakır istihşalâtı 1924-de 1.500 ton iken 1937 de 12.000 tona çıkmıştır. Hali hazırda yalnız "Messina Mine" madeni işletilmektedir. Bu maden kendi tasfiyehanesinde % 99,8 den % 99,94 bakır tasfiye eder. Mezkûr işletmenin ihtiyatı 1935 de 1 mil-

yon ton olarak tesbit edilmişti. Halbuki müteakip tetkikat, bu miktarın daha fazla olduğunu göstermiştir.

Cenubî Afrika İttihadı aynı zamanda yeğâne mavi amyant ve amozit müstahsilidir,

ALMANYA :

Almanya'da Linyitten mayi **mahruk** istihşâli

Linyit, hidrojenasyon ameliyesinde fazla miktarda kullanılması itibariyle son senelerde bu madene karşı talep artmıştır. 1934 senesinde Almanyada linyit istihşalâtı 137.274.000 ton iken 1937 senesinde 184.672.000 tona yükselmiştir. (Tezayüd miktarı % 35 e yakındır).

Merkezî Almanya madenlerinden çıkan linyit, hidrojenasyon usulile terkibî petrol istihşâline pek elverişlidir. Bu rejyonda istihşâl edilen linyit 55.681.000 tondan 79.952.000 tona yükselmiştir. (Tezayüd miktarı % 44 den eksik değildir.)

Almanya merkez linyit sendikasının hazırladığı bir rapora göre:

Sendika azalarının hisseleri linyit briketinden (Briket, terkibî makine yağı ameliyesinde iptidaî madde olarak kullanılmaktadır.) 1929-30 senesinde % 38.7 iken 1936—37 senesinde % 42.6 ya ve 1937 sonunda ise % 46 ya yükselmiştir.

Linyit briketi alıcıları, taleplerini 1936 - 1937 senelerinde % 18 nisbetinde arttırmışlardır.

1934-35 senesinde karbonizasyon usulile istihşâl edilen terkibî benzin istihşalâtı % 4.2 nisbetinde idi. Fakat bu sene % 40 a kadar yükseleceği beklenmektedir.

Terkibî benzin istihşâlinde, briket; ham linyitten daha iyi işe yaramaktadır, mamefi karbonizasyon ameliyelerinde kok en mükemmel neticeyi verdiği gibi aynı zamanda karbonizasyon katranı da hidrojenasyon ve terkibî petrol ameliyelerinde yüksek randıman vermektedir.

1937 senesi zarfında alman fabrikalarının da 450.000 ton karbonizasyon katranı mayi mahruk olarak kullanılmıştır, 1933 senesinde kullanılan katran miktarı 150.000 ton idi.

Rhinland linyit endüstrisi garbî Almanya linyit zuhuratından terkibi mayi mahruk istihsâli için (Brabag Merkezî Almanya linyit hidrojenasyon anonim şirketi) ile teşriki mesaî ederek yeni bir tesisat inşasına başlamışlardır. Bu yeni tesisat geniş ölçüde olarak Kolonya (Colongne) civarında wesseling'de (Rheinische Braun - Kohlen - Kraftstoff A. G) şirketi tarafından kurulmaktadır. Bu yeni tesisattan istihsâl ameliesi (İ. G. Farbenendüstri hydro - generation) usûliyle yapılacaktır. Yalnız, tazyik; şimdiye kadar kullanılmakta olan 200.250 atmosfer yerine 700 atmosfer olacaktır. Yüksek tazyik usûlü eskidenberi bilindiği halde şimdiye kadar kullanılmamıştır.

Aynı proje birkaç hafta evvel Welheimda kâin Ruhr Oil Company mayi mahruk işleri şirketi tarafından ilân edilmişti. Bu şirket, geniş ölçüde Pott - Broche patenti ile hydrogenation usûllerini kullanarak istihracatta bulunmaktadır.

Bu yeni usûl terkibi petrol istihsâlinde yüksek teknikî neticeler vadetmektedir. Mamafih böyle yüksek atmosfer tazyiki ile işe başlamak ilk defa vaki olmuş bir keyfiyettir. Tazyik yükseldikçe materyalin kalitesi de lüzumu nisbetinde tebdil edilmektedir. Hydrogenation usulünün çok daha ekonomik olduğunu tekrar edebiliriz.

Yukarda bahsettiğimiz Rhinland yeni tesisatı 100.000.000 Reichmark'lık bir sermaye ile meydana geleceği teyid edilmektedir.

Boraks ilâvesile çeliğin sertleştirilmesi

İki Alman mühendisi tarafından yapılan tecrübelerle % 0.13 ve 0.24 hamızı karbonlu bessemer çeliklerine % 0.02 ile 0.1 nisbetinde boraks ilâve edildiği takdirde çeli-

ğin daha ziyade sertleştiği ve mukavemetinin arttığı tesbit edilmiştir. Aynı zamanda bor nisbeti arttıkça bütün çelik neville - ninde sertliğin ve mukavemetin arttığı görülmüştür. Boraks karıştırılmamış çeliklerin 50, 150 ve 250 derecelerinde suyu alınır - sa sertliği nisbeten azaldığı halde mahlut çeliklerde bu ameliyeden sonra bilâkis sertliğin arttığı anlaşılmıştır. Bor ihtiva eden çeliklerde motallografi noktai nazarından kristaller ufalır. Bilhassa bor'lu çeliklerin suyu alındığı zaman kristaller inceldiği halde borsuz çeliklerde bu ameliye sartlığı azalır.

Avusturya'nın maadin zenginliği

Avusturya'nın ilhakı dolayısıyla alman matbuatında bu memleketin alman maden sanayii için ne kadar ehemmiyetli olduğunu yazarken diyorlar ki: Bu güne kadar taş kömür sanayiinde Avusturya kendi ihtiyacının yalnız % 8 ni temin ediyordu, fakat linyit istihsâli senevi 3 milyon tonu aşmaktadır. Bilhassa demir cevheri itibariyle Avusturya'dan Almanya büyük faydalar beklemektedir. Avusturya'nın Demirdağ veya Cevherdağ ismini taşıyan zuhuratı 750 m. yükseklik ve 150 m. kalınlıktadır. Buradaki demir cevheri % 75 tenörlüdür. Bugüne kadar buradan 70 milyon ton demir istihsâl edilmiştir. Mamafih daha 200 milyon ton - dan fazla bir ihtiyat mevcuttur. Senevi istihsâlât 1 milyon tonu aşmaktadır.

Magnezit istihsâlâtında Avusturya dünya memleketleri arasında birinci mevki tutmakta idi. 1936 senesinde 400.000 tona yakın magnezit istihsâlâtı yapılmıştır.

Avusturya bakır, kurşun, çinko, nikel, gümüş ve hattâ altın istihsâlâtında eskidenberi oldukça ehemmiyetli bir yer tutmakta idi. Fakat son senelerde vasatî olarak 12.000 ton bakır, 4.000 ton çinko ve 6.000 ton kurşun istihsâl edilmişti.

Petrol istihsâlâtına gelince Avusturya'nın bu sahadaki ilerlemesi şayanı dikkattir.

Daha 1936 senesinde 7.000 ton petrol veren bu memleket 1937 de istihsalât miktarı 4 1/2 misli artarak 30.000 tonu bulmuştur.

Altın istihsalâtı şimdilik senede 100 Kg. dir. 1346-1550 inci senelerde çok ehemmiyetli istihsalât yapılmıştır.

Kömür tozu ile muharrik motor

R. Dieselin mesaî arkadaşlarından mühendis R. Pevlikowski 10 küsur senelik çalışma neticesinde kömür ve nebatî tozla muharrik motorun icad ve tekemmülüne muvaffak olmuştur. Bugüne kadar yapılan tecrübeler kömür tozundan silindirin çabuk aşındığını ve daha bir çok müşkilâta tesadüf edildiğini göstermiştir. Bu aşınma yağlara (gazyağı, benzine) nazaran 100 nisbetinde fazla olduğundan bazı silindirler 150 saat çalışmadan sonra kullanılamıyacak bir hal alır. Zira beher beygir kuvvetine saatte 300 gram toz kullanılırken 150 beygir kuvvetindeki motörde 1.000 saat zarfında 2.700 Kg. (veya 1,8-2,7 m. mikâb) toz hasıl olur. Pavlikowskinin asıl icadı tozun toplanmasını ve fazla aşınmayı bertaraf etmektir. Bu güne kadar kömür, linyit ve nebatî tozlarla yapılan tecrübeler ağaç talaşı, çam iğnesi, pirinç kabuğu, kahve bakiyesi, zeytin, susam, fasulye bakiyeleri kullanılarak makinelerin çalıştırılabileceğini göstermiştir.

Nebatî unların kuvvei muharrike olarak kullanılması aşınmaya sebep olan madenî tozların azlığı yüzünden tercih edilir.

Toz ve nebatî unların gemi makinelerinde istimali için tecrübelere girişilmiştir.

AMERİKA B. D. :

1937 de krom istihsalât ve ithalâtı

Maden bürosu istatistik dairesinin son tebligatına göre Amerika Birleşik Devletlerinin 1937 senesi % 35 Cr, O₃ muhtevi krom cevheri istihsalâtı 2.321 tonu bulmuştur. Halbuki 1936 için bu miktar yalnız 269 ton idi. Buna göre istihsalâta tahminen 9 misli tezeyüd görülmektedir.

Buna mukabil krom cevheri ihracatı 1936 ya nazaran 229.700 ton artarak 1937 senesinde 553.916 tona baliğ olmuştur.

Amerika B. D. nin 1936 ve 1937 senelerinde başka memleketlerden yaptığı krom cevheri ithalâtı aşağıda gösterilmiştir:

Memleket	(Long ton üzerinde)	
	1936	1937
Afrika İttihadı	120.011	277.420
Küba	96.963	93.098
Yunanistan	26.688	24.583
İngil. Hindistan	14.795	23.939
Yeni Koledonya	65.450	51.831
Filipin adaları	4.986	43.648
Türkiye	19.490	39.391
Sov. Rusya	2.310	—
Sair memleketler	565	6.
YEKÛN	32.258	553.916

Bakır istihlâkinin azalması

New Yorktan alman resmî malûmata göre 1938 senesi ilk 4 ayı zarfında Amerika Birleşik Devletlerinin bakır istihlâki geçen senenin aynı devresine nisbeten iki misli ve 1936 ilk 4 aya nazaran üç misli azalmıştır.

Aylar	Bakır istihlâki (ton üzerinden) :		
	1936	1937	1938
İk. Kânun.	33.165	53.819	25.543
Şubat	78.654	74.912	23.518
Mart	35.948	53.101	22.012
Nisan	158.06	26.143	22.790
4 ay yekûnu	305.831	207.975	93.863

Son aylardaki Amerika Birleşik Devletlerinin aylık istihlâki 25,000 tonu geçmemektedir.

Buna mukabil bakır istihsalinin tahdidine rağmen stoklar gittikçe artmaktadır. 1.5.38 tarihinde stok yekûnu 355.660 tonu

bulmuştur. 1.5.937 de bu stok 99.570 ton idi. Binaenaleyh eldeki mevcut stok Amerika Birleşik Devletlerinin asgarî bir senelik ihtiyacını kapatmaya kâfidir.

Son aylarda Amerika musaffa bakır fiatlar beher lb. sine (453 gr.) 10 sentden 9-a ve hurda bakır da 7,5 sente indirilmiştir.

4.951 Metre derinliğinde bir kuyu

Continental oil kumpanyasının elyevm San Joaquin'de açmakta olduğu kuyu 15.004 ayağı bulmuştur. (4.951 metre). Fakat bu derinliklere kadar ne petrole, ne de yer gazına tesadüf edilememiştir. Mamafih mezkûr kumpanya daha derinlerde petrol bulabileceğini ümid ettiğinden sondaja devam edecektir.

Krom Ticâreti

Şubat 1938 zarfında Amerika Birleşik Devletleri 35.042 ton krom cevheri idhâl etmiştir.

Aynı ay zarfında cenubî Rodezya'nın krom cevheri istihsalâtı 29.589 tona baliğ olmuştur. 1937 senesi şubatındaki istihsâl 21.627 ton idi. 1938 İkinci Kânunda yalnız 15.119 ton istihsâl yapılmıştır.

Demir istihsâlinde yeni ve ucuz bir usul

Cambridge de A. Little Laboratuvarı ham demir istihsâlâtmda yeni ve ucuz bir usûl keşfetmiştir.

Bu usûle göre: kömürle cevher sıkı bir surette yüksek fırınlara yerleştirilmekte ve büyük bir tazyik altında izabe ameliyesi yapılmaktadır. Bu esnada hasıl olan gazların kimyevî tesirile demirin izabe müddeti bir misli azalmaktadır. Aynı zamanda kok tasarrufu yapıldığı gibi demir randımanı da artmaktadır.

Kimyager Avery'nin beyanatına göre bu usûl neticesinde beher ton ham demirin maliyet fiatı 1 1/2-2 dolar ucuzlamaktadır.

Altın ve Gümüş harici ticareti

1938 — İlk 4 ayı zarfında Amerika B. D.

139,56 milyon dolarlık altın idhâl etmiştir. Buna mukabil 4 aylık altın ihracatı 5,59 milyon dolar bulmuştur. Mübayaatın mühim kısmı İngiltere ve Japonyadan yapılmıştır. Amerika banka ve hazinesindeki altın para ve teminat miktarı 30. 4. 1938 tarihinde 12.868,65 milyon dolar kıymetinde idi. Bu meblâğ bir sene evvel 11.799,29 milyon, 30. 4. 1936 tarihinde 10.224,92 milyon ve 1935 de 8708,83 milyon idi. 1934 başlangıcından beri Amerikanın altın ihtiyatı 6033 milyan dolar (aşşağı yukarı 7,5 milyar türk lirası) fazlaşmıştır.

Amerika Birleşik Devletlerinin gümüş idhalâtı 1938 ikincikânununda 28,71 milyon, şubatta 15,49 milyon, martta 14,44 milyon, ve nisanda 15,76 milyon dolar değerinde, dir. Binaenaleyh, 4 ay zarfında 74,4 milyon dolarlık gümüş idhâl edilmiştir. Meksikadan idhâl edilen gümüş miktarı nisanda 2,87 milyon dolar bulmuştur, mart ayında 3,05 milyon dolarlık idi. Gümüş idhalâtının tahdidine rağmen Amerika Birleşik Devletleri Meksikadan Nisan ayı zarfında 5 milyon unz. gümüş satın almıştır. Bunun sebebi de Meksikanın gümüş fiyatlarından tenzilât yapmasıdır. 1938 ilk 4 ayı zarfında ihraç edilen gümüş miktarı çok az ve yalnız 1,03 milyon dolar kıymetindedir, çünkü 1934 ortalarından 1938 mayısına kadar gümüş ihracatı menedilmiştir. Amerika banka ve hazinesindeki gümüş ihtiyatı 1.928,3 milyon dolar bulmuştur. Bu miktarın 1007,8 milyon dolarını devlet hazinesindeki gümüş çubukları teşkil etmektedir.

AVUSTURALYA :

Demir cevheri ihracatının menedilmesi

Avustralya nazırlar heyetinin yeni bir kararına göre 1.7.1938 tarihinden itibaren demir cevherinin ihracı yasak edilmiştir. Mühassısların tahminine göre Avustralyanın demir cevheri yatakları dahilî ihtiyacı karşılayamamaktadır. Bugüne kadar

ihracat için çalışan cevher müstahsiline hükümet malî yardımında bulunacaktır.

Maden ocaklarının kapanması

Son zamanlarda maadin fiyatlarında vaki olan düşüklük neticesinde Avustralyanın bazı ocakları muvakkaten kapatılmıştır. Bu meyanda Sindy şehri civarında bakır-kurşun - çinko cevherlerini işleten Sterling madenleri de kapatılmıştır.

BAHREYN :

Petrol işlerinin terakkisi

Standard ve Kaliforniya - Teksas petrol kumpanyaları, Bahreyn adasındaki petrol tesisatını genişletmek suretiyle uzak ve yakın Şark petrol piyasalarının ihtiyaçlarını karşılayabilecek miktarda ham petrol istihsâl etmek için işbirliği yapmışlardır.

1936 senesinde 639.000 m. ton petrol istihsâl eden Bahreyn 1937 senesinde bu miktarı 1.053.000 tona çıkarmıştır. Son zamanlarda 50 petrol kuyusu daha açıldığından gündelik istihsâl miktarının 930 tonu bulması, Bahreyn petrol kuyularının zenginliği hakkında bir fikir verebilir.

Mezkûr kumpanyalar, uzak ve yakın şark ihtiyaçlarını karşılayabilecek nisbette istihsâlâtta bulunulması fikrini ileri sürmektedirler.

Bahreyn 1937 senesinde 250.000 tonu tasfiye edilmiş ve 600.000 tonu ham olmak üzere 850.000 ton petrol ihraç etmiştir. Bahreyn petrol müşterileri arasında Japonya, Fransa ve bilhassa İtalya (Triestede yeni bir petrol tasfiye tesisatı yapılmıştır) gelmektedir.

Bahreyn petrol tasfiye tesisatı geçen sene ikinciteşrin ayında ikmâl edildiği cihetle badema musaffa petrol ihracatı da artmaktadır. Yani yapılan tasfiye tesisatı günde 25.000 varil kapasitelidir.

Bahreyn ve civarı petrol madenlerinin tasfiye edilmiş petrol istihsâlâtı 10.000.000

varil yahud 1.350.000 tondur. Bu miktar ise yakın ve uzak şark müşterilerinin ihtiyaçlarını karşılayabilecek vaziyettedir.

Diğer »tarafından mezkûr kumpanyaların uzak ve yakın şark piyasalarındaki mümessilleri tasfiye edilmiş petrol satışını idare ettiklerinden petrol gemilerinin tankları boş kalmayacak ve daima Bahreyn'den Hindistana, uzak ve yakın şark piyasalarına petrol taşıyacak ve bilhassa Dorban petrol piyasası Bahreyn kuyularındaki petrolü çekecektir.

Şurasını da unutmamalıdır ki, Standard Oil kumpanyası Arabistan, Hollanda Hindistanında petrol keşiflerine devam etmektedir. Şayet talihleri yardım eder de teşebbüslerinde muvaffak olurlarsa o vakit umumî vaziyette büyük bir terakki görülecektir.

Bu sene Bahreyn petrol ihracatı normal bir şekilde cereyan edecek ve bu suretle de uzak ve yakın şark petrol piyasalarında bir sızıltı olmayacaktır.

BREZİLYA :

Petrol istihsâlât ve ticaretinin millileştirilmesi

Brezilyada bugüne kadar yapılan petrol araştırmaları esnasında işletilmeğe değer kaynaklara tesadüf edilmediğinden memleketin ihtiyacı ekseriyetle ecnebi firmaların ithalât ve tasfiyehaneleri tarafından temin edilmekte idi. İçtimaî fayda gözüne alınarak Brezilya yeni bir kanunla petrol istihsâl, ithalât, nakliyat, ticaret ve tasfiye işlerini millileştirmiştir. Bu işlerle yalnız yerli ahali ve Brezilyalı şirketler meşgul olacaktır. Hali hazırda Brezilyada çalışan ecnebi firmalar 6 ay zarfında işlerini tanzim ederek yeni kanunlara uygun bir hale getireceklerdir.

Yeni kanunla 60 gün zarfında millî petrol şûrası tesis edilecektir. Bu şûrayı millî müdafaa, harbiye, maliye, ziraat, nakli-

yat ve iş nazırları ile millî endüstri ve ticaret mümessilleri teşkil edecektir, petrol şûrası dahilî fiyat meselelerini de tanzim ve tesbit edecektir.

BULGARİSTAN :

1937 de Kömür İstihşalâtı

Bulgaristanın en büyük kömür madeni olan Pernik'in 1937 İstihşalâtı 1.390.000 tonu bulunmuştur. 1936 istihşalı 1.250.000 ton idi. 1937 senesinin imraratı da 1.290.000 T. olarak 1936 ya nisbeten % 15 bir fazlalık göstermektedir. Briket ticareti (imraratı) da 600.000 tona baliğ olmuştur.

Ev teshinatında kömür istimali 1936 ya nazaran % 20 nisbetinde artarak odun yerine kömür kullanma yolunda alman tedbirlerin semeresini göstermiştir.

Petrol keşfiyatı

Bulgaristanın Varna civarında zengin petrol kaynağına tesadüf edilmiştir. Bu civarın iyice tetkiki ve sondaj ameliyeleri devam etmektedir.

Bulgaristan'da manganez cevherinin vaziyet

Sofya civarında Pozharovo - Kostinbord mıntakasındaki manganez madeni hâlen senede 50.000 ton cevher vermekte ise de hakikî verim kabiliyeti henüz katî olarak tesbit edilmemiştir.

Bu cevherin derecesi adî olup % 30-40 arasındadır. Bela civarında az miktarda manganez cevheri zuhuratı keşfedilmiştir. Bulgar manganez yatakları mevkien tayin edilmiş olduğu halde henüz işletilmeye konulmamıştır.

CEZAIİR :

1938 ilk 3 ayında demir cevheri istihşalı

Benisaf (Moktelhadid) in 1938 ilk 3 ay zarfındaki demir cevheri İstihşalâtı 108.406

tonu ve Cerissa madenlerinin ise 219.686 tonu bulunmuştur. 1937 nin aynı devresi için Benisaf 130.723 ton ve Cerissa 138.662 ton istihşâl etmişti. Dünyadaki silâhlanma müsabakası neticesi yukarıda ismi geçen madenlerin 1938 İstihşalâtı şimdiden satılmıştır. Cezair matbuatına göre 1939 İstihşalâtı için de müzakerelere başlanmıştır.

1937 de Antimuan İstihşalâtı

Fransanın şimalî Afrika müstemlekelelerinde 1937 deki antimuan cevheri İstihşalâtı nisbeten azdır: Cezair 1937 de 2160 ton 1936 da 4515 ton ve 1935 de 2210 ton antimuan cevheri ihraç etmiştir. Fransız Fası istihşalı ise gittikçe *azalarak*. 1935 de 400 tondan 1937 de 45 tona düşmüştür. Cezairin civa cevher istihşalı de yalnız 4,3 tonu bulunmuştur.

ÇİN :

Merkezî Çin'de Japon maden şirketleri

Çinin Japonya kontrolü altında bulunan merkezî mıntakalarının demir cevherlerini işletmek maksadiyle Şanghayda yeni hükümetin himayesinde bir Çin - Japon şirketi tesis edilmiştir. Merkezî Çin demir madenleri kumpanyası olan bir şirketin sermayesi şimdilik 10 milyon yendir. Bu şirket Yangtse - Kiang civarındaki demir cevher yataklarını işletecek ve Japonyaya ihraç edecektir. Japon mütehassıslarının fikrine göre ilk sene zarfında en aşağı bir milyon ve onu takip eden seneler zarfında 3 milyon ton demir cevheri istihşâl edilecektir. Yangtse - Kiangdaki zuhurat uzak şarkın en zengin ve yüksek tenörlü demir cevherini ihtiva etmektedir.

1938 de Maadin ihracatı

Çin - Japon kavgası neticesinde Cinden maadin ihracatının güçleşeceği beklenilmekte idi. Bu yüzden bazı ender madenlerin fiatı birden fırlamıştır, meselâ 1937 ey-

lülünde Wolfram fiyatı derece başına 130 şiline çıkmıştı. Hakikatte ise cenubî Çin ve Hindi-Çini hudutlarından kâfi miktarda maden cevheri ihraç edildiği tesbit edilmiştir. Meselâ 1938 ilk 3 ay zarfında Cinden İngiltereye 142.000 İngiliz lirası kıymetinde cevher ve hurda demir ihraç edilmiştir. Halbuki 1937 senesi aynı devresinde bu meblâğ 97.000 İngiliz lirası idi. Bu yüzden Wolfram fiyatı derecesine 43 sil. 6 pense kadar inmiştir. 1938 senesi ilk 3 ayı zarfında Cinden İngiltereye 100.000 İngiliz lirası kıymetinde gayri hadidî maden sevkedilmiştir.

FİLİSTİN:

Hayfa'da yeni tasfiyehane

Irak petrol şirketi ile Filistin hükümeti arasında Hayfa limanında yeni bir petrol tasfiyehanesinin tesisine dair anlaşma imzalanmıştır. Tasfiyehane 1938 senesi nihayetinde faaliyete geçecektir.

FRANSA:

1938 Kömür sanayii ve alınacak tedbirler

Çalışma saatlerinin azaltılması neticesi Fransanın 1937 kömür istihsalâtı geçen 1936 ya nisbeten 813.000 ton ve 1935 e nazaran da 1.775.000 ton azalmıştır. Aynı zamanda memleketin kömür ihtiyacı son bir sene zarfında 6.542.000 ton artmıştır. Binaenaleyh ihtiyacı kapatmak için 1937 de 2.652 mil. frs değerinde 8 milyon ton fazla kömür idhalâtı yapmak mecburiyeti husule gelmiştir. Fransanın 1937 de kömür istihlakâtı 76.170.000 ton olduğundan geçen sene zarfında 30.876.000 ton kömür dışarıdan idhâl etmiştir. Bu miktar 1936 idhalâtına nazaran % 35 nisbetinde bir tezeyüd göstermektedir.

Yukardaki noksanların önüne geçilmesi için Fransız kömür sendikası haftalık çar-

alışma saatinin Belçika'da olduğu gibi 45 e çıkarılmasını ve amele randımanının arttırılması yollarını tetkik etmektedir.

1938 ilk 4 ayında kömür ithalâtı

Fransa son aylarda idhalât kontenjanını daha sıkılaştırdığından 1938 ilk 4 ay zarfındaki umumî kömür ithalâtı 1937 senesi aynı devresine nazaran 2 milyon ton azdır. 1937 nin ilk 4 ayında 10.078.256 ton kömür ithâl edilmişken 1938 aynı aylarındaki kömür ithalâtı 7.963.541 tonu bulmuştur. Bu miktarın 2.009.487 tonu nisan ayına düşmektedir.

Kurşun ve çelik madeninin kapatılması

Hirault civarında Societe Miniere et Metallurgique de l'Orfo şirketine ait kurşun ve çinko cevheri madenleri kapanmıştır. Beynelmillel madin piyasasında 1937 başlangıcında baş gösteren fiyat yükselmesi esnasında açılan bu ocaklar hâlen fiyat düşüklüğü yüzünden faaliyetini tatile mecbur olmuştur.

HOLLANDA:

1938 de kömür ihracatı azalıyor

1938 in ilk 3 ayı zarfında Hollandanın kömür ihracatı ve satışı 1.667.923 tonu bulmuştur. Halbuki 1937 nin aynı devresi için bu miktar 1.741.309 tondur. 1938 senesi ilk 3 aylık ihracatı kıymet itibariyle 1937 ilk 3 ayın ihracat kıymetinden 3.027.000 florin fazladır. Hollandanın 1937 senesi zarfında ecnebî gemilere ihrakiye olarak verdiği ve ihraç ettiği kömür 7.126.651 tondur.

İNGİLTERE:

İngilterede terkibi petrol istihsalâtı

1937 senesi zarfında İngilterede yerli kö-

mürden istihsâl edilen terkibi petrol müş-takkatı aşağıda gösterilmiştir.

(Milyon galon üzerinden)

Hangi usul ile	Benzin	Tasfiye edildiği petrol	Kalın mayi mahruk
Hirojenasyon	35.0	—	—
Yükek dereceli hararetli karbo nizasyon	53.5	14.0	91.0
Adî dereceli hararetli karbonizasyon	1.0	—	6.0

Halbuki 1936 da hidrojenasyon usulile istihsâl edilen terkibi petrol 33.3 milyon 1935 de ise 20.8 milyon galon idi. Terkibi motor benzini 1936 da 51.2 milyon ve 1935 de de 44.5 milyondur. Adî dereceli hararetli karbonizasyon usulile elde edilen benzin mikdarı da 1936 da 0.8 milyon ve 1935 de ise 0.7 milyon galon idi.

Maden kazası

İngilterenin Markam kömür madeninde feci bir kaza olmuştur. Alman haberlere göre kaza esnasında 79 kişi ölmüş, 41 kişi yaralanmıştır. İnfilâkin sebebi henüz malûm değildir.

İngilterede petrol ve kömür arama işlerinin tarihçesi

1918 senesinde İngiltere hükümeti petrol istihsalâtının tevsii için 1.000.000 sterling tahsis etmiş fakat bu mikdarın ancak 564.000 sterlingi sarfedilmişti. Bu masrafa karşı açılan 11 kuyudan yalnız ikisinde petrol zuhur etmiş ve işe lâyık olduğu ehemiyet verilmemesinden dolayı istihsâl mikdarı ancak 7 tonu geçmemişti.

1934 senesinde 14.000 mil murabbaı arazi dahilinde ikinci büyük bir petrol arama işine girişildi. Anglo-Amerikan ve Anglo-İranean kumpanyalarının iştirak ettiği bu işte cenubî İngilterede dört derin kuyu açıldı. Fakat kumsal olduğu için petrol zuhur etmedi.

Cenubî İngilterede petrol bulunamıyacağını gören grup faaliyetini İskoçya üzerine tevcih etti.

1936 senesinde teşekkül eden bazı küçük petrol arama firmaları eski sondaj mahallerinden 3.000 ton kadar petrol istihsaline muvaffak oldular, bunun üzerine hükümet tekrar faaliyete geçerek yeni bir petrol arama zümresi teşkil etti ve bu zümreye aynı maksadları takip etmek üzere diğer bir kaç hususî şirket daha katıldı. Bilâhare bunların ihmâl ve teseyyüpleri faaliyetin vüsat kesbetmesine mani olmuştur.

İngilterede yapılan arama iş ve tecrübe, lerinde İngilterenin bilumum kısımlarında (cenub eyaletleri müstesna) petrol menbaı bulunmak ihtimali olduğuna kanaat hasıl olmuştur. Acaba İngilterede şimdiye kadar yapılmış olan petrol arama işleri tam bir prensip altında mı cereyan etti? Bu sualin cevabı güçtür.

1856 senesinde Godwin - Austin nazariyesi dünya âlimleri tarafından sitayişle karşılanmıştı.

Bu nazariye ile İngilterede cenubî Wales eyaletinden Dover ve Padugale'ye kadar Manş denizinin altı kamilen kömür olduğu ve aynı zamanda bu nazariyeye göre İngiltere, cenubî İskoçya, şimalî Fransa ve Felenk arazisinde petrol bulunduğu ileri sürülüyordu. Fakat aradan uzun seneler geçtiği halde nazariyenin isbatı kabil olmadı.

Nihayet İngiliz ilim sosyetesı tarafından Sussex'de yapılan Jeolojik araştırmalarda mesozoik kayaların inceliğinden ve mutedil derinliklerde tesadüf olunan kömür stoklarından nazariyenin ilmî sıhatine kanaat getirilmişti.

Gene aynı sosyete tarafından Oxford civarında yapılan sondajlarda üst tabakalarda killi toprak bulunmasına rağmen daha alt kat tabakalarda tesadüf edilen mesozoik kayaların fevkalâde kalınlığı herkesin hayretini celbetmişti. Bu ameliye 1.900 kademde terkedildi.

1886 senesinde Manş denizi altında kanal açılmağa başlandı. Bu kazı esnasında kömür stoklarına tesadüf edilmiş ve Kend kömür madenleri meydana çıkarılmıştır.

1907 senesinden 1913 senesine kadar İngilterede yapılan jeolojik araştırmalardan elde edilen neticeye göre cenubî Wales'-den şarkî Kend'e kadar uzanan büyük kömür damarlarının bulunduğu anlaşıldı.

Son defa olarak İngilterede dört yerde derin sondaj ameliyesi yapılmış ve Godwin.Austin nazariyesine istinaden yapılan bu ameliyelerin verdiği netice menfi çıkmıştır. Petrol üzerine sondaj tesisatının Lincolenshire, Yorkshire ve Iskoçyaya nakli muvaffakiyetli bir sonuç vermiyecek gibi görünmektedir. Zira evvelce Lincolenshirede yapılan bir sondaj tecrübesinin Cambrian kayaların mesozoik tabakat altında olduğu görülmüştü.

İngiltere hükümeti büyük harb esnasında petrol menbaı bulmak için 564.000 sterling sarfetmişti. Harb sonu bu uğurda sarfolunan miktar da 450.000 sterlingi bulmuştur.

1938 ilk 3 ayında demir ve kömür sanayii

Dünya demir sanayiindeki gerilemeden İngiltere endüstrisi müteessir olduğundan 1938 in ilk 3 ayı zarfında memleketin muhtelif mıntakalarında 12 yüksek furun sönmüştür. İkincikânunda çal:şan yüksek furun sayısı 130 iken mart ayında 118 e inmiştir. Buna mukabil ham çelik, demir, sac istihsalâtında da azalış kaydedilmektedir.

1938 ilk 3 ayında yapılan istihsalât aşağıda gösterilmiştir.

(1000 ton üzerinden)

	Hematit	Çelik	Demir	Sac	Yekün
İkinci kânun	178.3	417.8	141.0	16.9	773.3
Şubat	158.2	389.8	123.6	14.8	704.4
Mart	164.1	409.8	127.1	9.8	726.8

Aynı zamanda memleketin kömür istihsalâtında bugüne kadar görülmeyen bir rekor kazanılmıştır. 1938 ilk 3 ay zarfında İngiltere 62.937.400 long ton kömür istihsal etmiştir.

, Bu miktar 1937 ilk 3 ayına nazaran 2.75 milyon ton yani % 4.6 nisbetinde bir teza-yüt göstermektedir.

İRAK :

1938 Petrol İstihsalâtı

Irak petrol işletmelerinin 1938 in ilk 3 ayı zarfındaki petrol İstihsalâtı 1.041.000 tonu bulmuştur. 1937 ilk 3 ayı için bu miktar 1.060.000 ton idi. Binaenaleyh bu senenin ilk trimestrinde 19.000 tonluk bir istihsal tenakusu vardır.

İSVEÇ:

1938 Başlangıcında demir sanayii

Yeni neşredilen istatistikler, demir fabrikaları istihsalâtının mart ayı içinde, şubat ayma nazaran bir miktar arttığını, fakat geçen senenin mart ayma nazaran bir eksilme vücade geldiğini göstermektedir. Bu senenin ilk 3 aylık devresi zarfındaki verimde (İstihsalâtı artmış olan dökme demir ile Bessemer ve Thomas külçeleri müstesna) geçen sene aynı devresine nazaran mahsûs bir sukut vardır. Bu senenin ikincikânun-mart devresi içindeki istihsalât tonajının geçen senenin aynı ayları İstihsalâtı ile mukayesesi aşağıdaki neticeyi verir:

Mamulât nevi	1937 Ton	1938 Ton
Dökme demir	154 700	181 000
Alalâde çubuk	6 500	6 400
Bessemer ve thomas demiri	23 900	28 100
Martin demiri	176 200	151 300
Külçe halinde demir	59 500	56 600
Heddelenmiş ve döğül-müş demir ve çelik	182 000	150 800

Altın Keşfi

Stokholmdan alınan son haberlere göre Hudiksvall mintakasında altın zuhuratına tesadüf edilmiştir. Cevher üzerinde altın tane ve külçeleri bulunmuştur. Elektrikle yapılan jeofizik araştırma ve tahlil neticesinde cevherin beher tonu 32 gr., civardaki cevherlerin ise 23,9 gr. altın ihtiva ettiği tesbit edilmiştir.

İTALYA :

1938 Petrol programı

İtalya hükümeti dahilde ve Arnavudlukta petrol istihsalini geçen seneye *nazaran* % 32 artırmaya ve idhalâtı da % 40 nisbetinde azaltmaya karar vermiştir. Tasfiyehanelerin kapasitelerini çoğaltarak benzin idhalâtı % 72, ve gaz yağı idhalâtı da % 68 nisbetinde tenkis edilecektir. Bu plâna göre memleketin petrol istihlâki % 68 nisbetinde, yani 387.000 ton *azalarak* 1938 de 1.751.925 tonu bulacaktır. Geçen 1937 için İtalyan petrol ve benzin istihlâki 2.138.170 ton idi. Buna mukabil idhalât 1937 de 1.399,670 ton iken 1938 için 830.500 ve istihsalâtta 1937 de 739.200 iken bu senede 921.425 tonu bulacaktır.

İdhalâtta noksanlık (azalış), tabîî gaz, odun gazı gibi sair mahrukat tarafından telâfi olunacaktır.

Şarki Afrikada Jeolojik bir heyet

Bir kaç senedenberi müstemlekâta petrol bulunup bulunmadığını tetkik için A. G. İ. P. oralara bir jeolojik heyet göndermiştir. 1936-1937 senesinde "Dahalac., a bir heyet gönderildi. Bu sene ise, cenubî "Dancalie" de, "Harar" da ve "Somalie Ogaden" de üç muhtelif heyet tetkikatta bulunacaklardır.

Birinci grup, Bolonya üniversitesi jeolojik enstitüsü direktörü profesör Michele Gortani'nin riyaseti altında cenubî "Dancalie" de keşfiyatta bulunacak, diğer iki grupta A. G. İ. P. nin jeologu olan mühen-

dis Migliori'nin riyaseti altında "Somalie" ve "Ogaden" de evvelce başlanmış olan tetkikata devam edecektir.

Çok mükemmel bir teçhizatı hamil olan bu heyet, tayyare ile resim almak suretiyle müsbet delail elde etmeğe çalışacaklardır.

Kömür idhalâtı artıyor

İtalyanın 1937 kömür ithalâtına aid istatistikî malûmat neşredilmiştir. Bu malûmata nazaran İtalyan 1937 senesi idhalâtı 1936 ya *nazaran* % 50 nisbetinde artarak 12.474.924 tonu bulmuştur. Kök idhalâtı da % 35 nisbetinde fazlalaşmış, yani 348,349 ton artmıştır. Bu idhalâtın memleketlere göre taksimatı aşağıdaki şekildedir.

Memleketler	1936	1937
Almanya	5.915.269	7.521.97,2
İngiltere	96.382	1.974.635
Polonya	831.234	1.639.721
Çekoslovakya	102.824	702.785
Belçika	835.737	262.029
Sovyet Rusya	456.215	189.457
Yugoslavya	23.513	78.144
Türkiye	233.230	47348
Hollanda	87.743	42.628
Fransa	91.852	7.107
Sair	47.094	9.098
Yekûn	8.721.093	12.474.924

JAPONYA :

Korea'da Molibden cevherine verilen ehemmiyet

Japonya hükümeti madin dairesince hazırlanan 5 senelik bir plâna göre Korea'da molibden cevheri madenlerine ehemmiyet verilmektedir.

Salâhiyettar zevatın beyanatına göre bu madenlerde cevher istihsalâtının 1938 de % 30 nisbetinde artmasına gayret ve *muza heret* edilecektir.

Japonya şimdiye kadar molibden ihtiyacı ecnebî memleketlerden idhâl suretiyle karşılamakta idi.

Yeni çinko zuhuratının işletilmesi

Memleketin silâhlanma ihtnyacını temin maksadiyle Japonya Koreanın Kogendo eyaletindeki çinko cevheri zuhuratını işletmeye karar vermiştir. Buradaki zuhuratın ihtiyatı 1-2 milyon ton olarak tahmin edilmektedir. Cevherin maden tenoru % 20 nisbetindedir. İnşasına başlanılan ocağın senevî kapasitesi ilk zamanlarda 15.000 ton çinko cevheri olacaktır.

1938 de kömür istihsalâtı

Osaka eyaleti hariç olmak üzere Japonya'nın diğer kömür madenlerinde muntazam bir şekilde faaliyete geçilmiştir. 1938 senesi ilk aylarında vasatı olarak 120-130 ton kömür istihsâl edilmiştir.

1937 senesinde bütün Japonya'nın kömür istihsalâtı 1.900.000 ton olarak tahmin edilmektedir. Antrasit istihsâli ise 200.000 tona çıkmıştır.

MACARİSTAN:

Madencilik durumu

1938 senesinin ilk 3 ayı zarfındaki maden istihsalâtı 1937 senesine *nazaran* bir tezayüd göstermektedir. Buna mukabil taş kömür istihsâlâtı de % 6 nisbetinde artmıştır, zira Macaristanın 1937 senesinde demir ve çelik sanayii oldukça faal geçmiştir.

Aşağıdaki rakamlar 1937 ve 1938 senelerinin ilk 3 ayları zarfındaki maden istihsalâtını göstermektedirler. (1000 ton üzerinden)

	1937	1938
Taş kömür	192,8	262,4
Linyit	2038,3	2163
Demir cevheri	64,5	75
Boksit	17,8	38
Manganez cevheri	3,1	6,6
Petrol		52

Demir cevheri istihsâli 1937 ilk 3 ayına *nazaran* % 16 nisbetinde tezayüd gösterdiği gibi demir cevheri ithalâtı da % 34 nis-

betinde artmıştır. Bu yüzden ham demir istihsalâtı da % 20 nisbetinde çoğalmıştır.

MEKSİKA :

.Madencilikte Amerika B. D. sermayesi

Meksika madenciliğinde Amerika B. Devletleri sermayesi geniş bir şekilde kök salmış ve bir çok branşları % 100 ele geçirmişti. 1937 de 48 bin ton bakır istihsâl eden ve dünya bakır istihsalâtının % 22 sini teşkil eden bu branş % 76 nisbetinde Birleşik Amerika Devletleri elinde idi. Sair madenciliklerde ecnebi sermayesi aşağıdaki nisbetleri tutmaktadır.

Kurşun madenleri	% 72
Çinko madenleri	% 68
Kurşun izabehaneleri	% 100
Çinko izabehaneleri	% 100
Gümüş tasfiyehaneleri	% 100

Hükümetçe devletleştirilen petrol sanayindeki Amerika Birleşik Devletleri sermayesi umumî sermayenin % 61 i nisbetinde idi.

Petrol ihracatı ve şirketler

Meksika hükümeti millileştirilen petrol endüstrisinin inkişafı için *azamî* bir faaliyet göstermektedir. Bu husus için Meksika millî bankası 50 milyon pesosluk bir kredi tahsis etmiştir. Müsaid şerait üzerinden harice petrol satışları artırılmaktadır. Reisicumhur Cardenasın son neşrettiği bir tebliğ'e göre yakında 15 sitern gemi petrol tahmil ve ihraç edilecektir. İhraç edilen petrolden elde edilen dövizin % 60 ı şirketlere olan borcu ödemeye, ve % 40 ı da petrol işletmelerinin tekâmülüne sarfedilecektir.

MISIR :

Petrol keşfi

İskenderiyenin 150 mil garbinde olan "Mersa Matruh" civarında su kuyusu kazarken petrol bulunmuştur. Bulunan petrol

mikdarının mühim olduğu söylendiğinden maadin nezareti kazı mahalline derhal eksperler göndermiştir.

ROMANYA :

Romanyada 5 senelik petrol arama plânı kabul edildi

(Hükümet idarcilerinin beyanatına nazaran yeni petrol politikası hususî teşebbüslerle takip ve idare edilecektir.)

Romanyanın hali hazır işlek kuyularındaki petrolün bir kaç sene sonra biteceği tahmin edildiğinden yeniden kabul edilen beş senelik bir plân mucibince yeni rejyonlarda sondaj ameliyelerine yakında başlanacaktır.

Petrol menbalarının bulunması ihtimali olan mıntaka 2.500.000 akr (250.000 kilo metre murabbar) olup, hükümet bu rejyon içindeki arazi sahipleriyle de anlaşmıştır.

Bu arazi dahilinde yapılacak petrol sondajları için 3,5 milyar ley (5.000.000 sterling) masraf yapılması lâzımdır. Fakat hükümet yalnız başına bu masrafı ihtiyar edemeyeceğinden yerli hususî şirketlerin de sermayeye teşriki muhtemeldir. Zira netice menfi çıktığı takdirde hükümet bütçesi sarsılacaktır. Bu husus için tefrik edilen teknik komisyon tarafından etraflı tetkikat yapılarak bir proje hazırlanmıştır. Bu projeye göre taharriyatı idare için (Romanya petrol enstitüsü) teşekkül edecek ve beş senelik plânın icabatını kontrol edecektir.

Maadin istihsalâtı

Son 4 sene zarfında Romanyanın maadin cevheri istihsalâtı aşağıdaki şekilde cereyan etmiştir. (Ton hesabıyla)

	1934	1935	1936	1937
Manganez cevheri	12 057	19 795	30 576	50 479
Demir «	83 590	93 818	108 429	128 592
Pirit	4 001	9 855	10 000	10 717
Bakır *	887	1 251	1 580	1 125
Alüminyum	1 458	1 468	2 039	6 016
Molibden	6	14	45	27

1938 Petrol istihsalâtı azalıyor

Romanyanın 1938 senesi ilk 3 ayı zarfındaki petrol istihsalâtı 1.645.000 tonu tutmaktadır. 1937 yılının aynı devresinde bu mikdar 1.860.000 ton olduğundan bu sene % 11,6 nisbetinde bir azalış kaydedilmektedir. Aynı zamanda sondaj ameliyesinde geçen seneye nazaran % 32,8 nisbetinde bir tenakus vardır. 1937 nin ilk 3 ayında ceman 105.000 metre kuyu açılmışken, 1938 in aynı devresinde açılmış olan sondaj kuyularının icmali derinliği 80.000 m. yi aşmaktadır.

SOVYET RUSYA :

Sovyet Rusyanın 1938 Milli Ekonomik planı

İkinci beş senelik plâna göre hazırlanan 1938 senesi millî ekonomik plânı Sovyet hükümetince kabul ve tasdik edilmiştir. Plânda teknik ve istihsâl sahasındaki faaliyetin artırılması, ekonomik vaziyetin inkişafı hususuna ehemiyet verilmiştir.

Konulan esaslara göre sınaî istihsalât, ağır endüstride % 16,4, hafif endüstride % 11, gıdaî endüstride % 11,4 artırılacak, kereste stoklarında % 23,9, demir nakliyatı % 7 ve hükümet tarafından işletilen (sovkhoz) çiftlikleri istihsalâtı ise % 24,3 nisbetinde ziyadeleştirilecektir.

Sanayi istihsalâtının inkişafı, arazi, maden, orman, şimendifer ve saire işletmelerinin genişletilmesi Sovyet Rusya endüstri sahasında topyekûn 110.000.000.000 rublelik bir gelir temin edecektir. Bu suretle sınaî sahada 1937 senesine nazaran % 17 ve ziraat bakımından da % 14 artış olacaktır.

1938 senesinde Rusya hükümetinin ahali den aldığı vergi mikdarı % 17 fazlasiyle 112.000.000.000 a baliğ olacaktır. Aynı zamanda millî müdafaa masraf ve endüstrisi de daha ziyade genişleyecektir.

Plân bütün organizasyonlardaki lüzumsuz ve faydasız nakliyatın önünü alacak-

tır. Yeni rejyonlarda mevaddı ihrakiye bulmak için yapılan ameliyat dikkatle takip edilecek, Volga, Ural, Bachkiristan ve Kama rejyonlarında şümüllü bir şekilde petrol ve kömür araştırmaları yapılacaktır. Bu araştırmalar, Krasnoyarsk ülkesinde, Sibiryada Çita, Çeliabinsk rejyonlarında uzak şark ülkeleriyle Tadjikistan, Kazakistan ve Sovyet Rusyanın muhtariyetini haiz Bachkiristan mıntakasında yapılacaktır.

Kafkasyanın «Svanetie» dağlarında yeni bir sanayi kombinası

Kafkasyanın müşkilâtle erişilebilen Svaneti dağlarında araştırmalarda bulunan Sovyet jeologları deniz seviyesinden bir kaç bin metre irtifada büyük bir arsenik cevheri sahası keşfetmişlerdir.

Hâlen bu sahada büyük bir sanayi kom - bina, bir elektrik idrosantralı, ikamete mahsus evler ve bir de otomobil yolu inşa edilmektedir.

Başkurdistanda yeni petrol Zuhratı

İşimbay endüstri mıntakasının cenubunda açılan sondaj kuyularında zengin petrol zuhuratına tesadüf edilmiştir. 107-109 numaralı kuyuların her birinden günde 200 ton petrol istihsâl edilmektedir. Bu mıntakada hali hazırda 12 sondaj kuyusu üzerinde çalışılmaktadır.

İşimbay petrol sahasında 14 Km. bir mesafede Kara Tay civarında yapılan petrol araştırmaları da müsbet bir surette neticelenmiştir: 150-200 metre derinliğinde petrol kaynaklarına rastlanmaktadır.

Donez Kömür sanayii

SSCI ağır sanayi halk komiserliğince teşkil edilmiş bulunan tetkik encümeni Donez kömür havzasında yaptığı incelemelerle aşağıdaki hususatı tesbit etmiştir: 1937 ikincikânun ayında gündelik vasati istihsâl 230.206 ton iken 1938 senesi ilk aylarında gittikçe azalmış ve martta vasati

224.150 tona düşmüştür. İkincikânun istihsâlâtı sanayi plânının tesbit ettiği mikardan % 1,9 fazladır. Fakat şubat verimi % 2,8 kadar bir tenakus kaydetmektedir. Mart ayındaki istihsâl plâna nazaran % 96,6 nisbetindedir. Nisan 1938 in gündelik vasati verimi 222.000 tondur. Bu yekûn istihsâlin bir mikdar daha azaldığını göstermektedir. Bu azalışa âmil olan sebep nakliyat işlerindeki intizamsızlık ile makinelerin isteğe kâfi gelmemesidir. Donezde bulunan 1823 kömür kesme makinesinden 545 i tamire muhtaç bir haldedir. 147 tahmil makinesinden ancak 45 tanesi işe yarar vaziyettedir. Geriye kalan 102 tanesi tamamen bozuktur. Kömür havzasındaki stahanofci amelenin sayısı geçen seneye nazaran azalarak 28.000 den 23.500 kişiye inmiştir.

Amelenin çalışma şevkini artırmak için yapılan teşvik müsabakasına mukavele ile 240.000 kişi dahil olmuş, fakat buna rağmen teşkilât noksanlığı dolayısıyla randıman artmamıştır.

1938 İlk 3 ay zarfında metal Istihsâlâtı

Sovyetler Birliği istatistik dairesinin tebliğine göre 1938 senesinin ilk 3 ayı zarfında memleketin kurşun ve çinko istihsâlâtı plânla tesbit edilmiş olan mikdarın % 87,5 ini bulmuştur. Kurşun istihsâlâtı plânın % 95,5 ini teşkil ettiği halde çinko istihsâli yalnız % 76,3 nu bulmuştur. Bu son mikdar 1937 senesinin ilk 3 aya nazaran bir tenakus kaydetmektedir. Bakır istihsâlâtı ise plânın % 82,1 ini teşkil etmektedir.

Tian - Chan dağlarında kömür cevheri

Sovyet âlimleri tarafından yapılan araştırmalar Tian-Chan dağlarının mühim mikdarda kömür cevheri ihtiva ettiğini teyit etmiştir. Karakol şehrinin 60 kilometre mesafesinde bulunan Djirgalansk geçidinde oldukça geniş bir tabakanın mevcudiyete

ti haber verilmektedir. Bundan başka Karakol şehri hududu içinde ve Issyk - Kul gölü mintakasında dahi kömür cevherine tesadüf edilmiş bulunmaktadır. Yapılan tahliller, yeni keşfedilen cevherin bugüne kadar Kırgızistanda bulunanların hepsine faik olduğunu göstermiştir.

Bundan başka Issyk-Kul gölü yakının - da Tersko - Alata yamacı üzerinde bulunan Sogoutinsk kömür cevheri sahasında dahi araştırmalarda bulunulmuştur. Henüz katı olmayan malûmata nazaran bu saha 30-40 milyon tondan fazla cevher ihtiva etmekte olup tabakaların kalınlığı da 4 metreyi bulmaktadır.

S. Rusyanın son 5 sene zarfında petrol istihsalâtı ve plâna göre tesbit edilen miktar

(Ton üzerinden)

Seneler	Planla tesbit olunmuş	Hakiki istihsalât
1938	29 500 000	21 440 000
1934	3 500 000	24 150 000
1635	42 500 000	25 241 000
1636	53 000 000	27 415 800
1937	69 200 000	28 509 700

1937 senesi zarfında sınaî plâna göre 2.900.000 metre sondaj yapılacakken hakikatta % 68,1 yani 1.974.000 metre delinmiştir. 1936 da umum sondaj miktarı 2.118.996 metre idi.

ŞİLİ:

Yeni madenler

Şimdiye kadar bilinen 1200 madene Harvard Üniversitesi ve " Smithsonian Institution „ dan arayıcılar tarafından keşfedilen yeni bir maden daha katılmıştır.

Silide bulunan bu madenlerden birine, bulunduğu yerin adı olan " Antofagastite „, diğerine de Grup şefi Prof. M. C. Bandy'nin adı verilerek " Bandylyte „ tesmiye edilmiştir.

" Antofagastite „, şimdiye kadar tabiatta tesadüf edilmemiş, suda erir, yeşilimtrak bir bakır klorürüdür; " Bandylyte „, de a - monyakta erir, maî billurlar hasil eder, bor, klor, ve bakırdan müteşekkil bir madendir.

YUGUSLAVYA:

Petrol aramaları için 80 milyon dinar

Yugoslavya hükümeti Tuzla civarındaki petrol muhtevi arazide arama ve sondaj için 80 milyon dinarlık bir tahsisat kabul etmiştir. Bu tahsisatın 30 milyon dinarı ile kuvvetli sondaj makineleri ve taharriyat malzemesi satın alınacaktır.

Yugoslavya'da petrol zuhuratı

Yugoslavyada Tuzla civarında yapılan araştırmalar neticesinde külliyetli miktarda petrol zuhuratı keşfolunmuştur. Buradan günde 4.500 litre petrol fişkırmakta olduğundan, salâhiyettar zevat bu zuhuratı son derece ehemmiyetli bulmakta ve mıntaka sanayiinin petrol ihtiyacına kifayet edebilecek nisbette olduğunu ümit etmektedirler.

Altın istihsalâtı

Yugoslavyanın altın istihsalâtı son 1937 senesinde esaslı olarak artmıştır. 1935-1936 seneleriyle 1937 senesi arasındaki istihsalât miktarı 1935 den 279 kilo ve 1936 dan da 107 kilo fazladır. Bakırdan elde edilen altın miktarı ise 1936 ya nisbetle 1937 de 40 kilo fazladır. Doğrudan doğruya istihsalât edilen miktar, 1937 senesinde 1936 dakinden 68 kilo çoktur. Bu artmaya rağmen Yugoslavya hükümeti ikincikânun ayının 13 ünden 17 sine kadar Londra Borsasından 200.414 ingiliz lirası kıymetinde altın mu-bayaa etmiştir. Doğrudan doğruya ve bil - vasıta istihsalât edilen altının kıymeti :

1935 senesinde 119 milyon dinar

1936 senesinde 127 milyon dinar

1937 senesinde 13-6 milyon dinardır.

**Ferit Ziya (Paşa) Ođlu Fatin Yeđin
(1869 - 1938)**

24. 9. 1936 tarihinden beri Enstitümüzde mütercim olarak çalışmakta olan Fatin Yeđin 26. 4. 1938 günü kalb sektesinden vefat etmiştir.

Merhum, Mülkiye Mektebini bitirdik - ten sonra 1901 den 1915 e kadar Hariciyede muhtelif memuriyetlerde bulunmuş ve 1915 yılından itibaren uzun müddet (Regie) idaresinde, inhisarlarda tercüme işlerinde çalışmıştır.

M. T. A. son dakikalarına kadar Enstitümüzde çalışan bu kıymetli unsurunu kayb etmiş olmakla keder duyar ve ailesine taziyetlerini bildirir.

**İzzet Ođlu Ahmet Arıt
(1898 - 1938)**

1937 bidayetinden beri Hermis Kamp mutemetliğini yapan Ahmet Arıt 2. 4. 1938 tarihinde nezfi dimağıdan vefat etmiştir.

1922 senesinde Robert Koleji ikmâl eden Ahmet Arıt bir müddet aynı mektepte hocalık yapmış ve İktisat Vekâletinde, Jurnal de Mine metalourjique de mütercim olarak bulunmuştur.

M. T. A. çalışkan ve iyi bir arkadaş kaybetmiş olmakla acı duyar, kederli ailesine taziyet eder.